

UNIWERSYTET KAZIMIERZA WIELKIEGO
W BYDGOSZCZY
WYDZIAŁ PEDAGOGIKI

Zagadnienia na egzamin doktorski w zakresie dyscypliny podstawowej
dla osób ubiegających się o nadanie stopnia doktora
w dyscyplinie naukowej PEDAGOGIKA

Metodologia badań pedagogicznych:

1. Podstawowe zagadnienia metodologii nauk: odmiany wiedzy, istota wiedzy naukowej, funkcje metodologii w poznaniu naukowym.
2. Wieloparadygmatyczność współczesnych nauk społecznych – wybrane stanowiska.
3. Specyfika badań humanistycznych i społecznych: typy badań, strategie badawcze, schematy badawcze.
4. Proces badawczy w strategii ilościowej: główne założenia, rola teorii naukowej, metody gromadzenia i analizy materiałów empirycznych.
5. Proces badawczy w strategii jakościowej: główne założenia, rola teorii naukowej, metody gromadzenia i analizy materiałów empirycznych.
6. Metodologiczny eklektyzm – możliwości i ograniczenia.

Literatura podstawowa:

Flick U. (2010 i nast.). Projektowanie badania jakościowego. Warszawa: WN PWN.

Frankfort-Nachmias Ch., Nachmias D. (2001). Metody badawcze w naukach społecznych. Poznań: Zysk i S-ka.

Guba E. G., Lincoln Y. S. (2009). Kontrowersje wokół paradygmatów, sprzeczności i wyłaniające się rozbieżności. W: N. K. Denzin, Y. S. Lincoln (red.). Metody badań jakościowych, tom 1. Warszawa: WN PWN.

Klus-Stańska D. (2016). Metodologiczny status badań eklektycznych w pedagogice. *Studia z Teorii Wychowania*, nr 2, t. 7.

Rubacha K. (2011). Metodologia badań nad edukacją. Warszawa: WAiP.

Rubacha K. (2019). Empiryczne badania ilościowe w pedagogice. W: Z. Kwieciński, B. Śliwerski (red.). Pedagogika. Podręcznik akademicki. Warszawa: WN PWN.

Urbaniak-Zajac, D. (2019). Empiryczne badania jakościowe w pedagogice. W: Z. Kwieciński, B. Śliwerski (red.). Pedagogika. Podręcznik akademicki. Warszawa: WN PWN.

Pedagogika ogólna:

1. Pedagogika jako dyscyplina naukowa. Warunki jej powstania. Miejsce pedagogiki w systemie nauk. Związek pedagogiki z innymi naukami.
2. Przedmiot badań pedagogiki jako dyscypliny naukowej w ujęciu tradycyjnym i współczesnym. Dekader edukacyjny, podstawowe pola problemowe, patologie. Obszary permanentnej edukacji.
3. Zakres i treść podstawowych pojęć współczesnej pedagogiki: edukacja, procesy edukacyjne, dyskursy edukacyjne i dyskursy pedagogiczne, pedagogia – pedagogika, doktryny pedagogiczne, ideologie edukacyjne, kształcenie, wychowanie, socjalizacja, kultura i inne. Polisemiczność, historyczna zmienność.
4. Różne rodzaje wiedzy o edukacji jako przedmiocie badań pedagogicznych (m.in. wiedza potoczna, wiedza publicystyczna, wiedza religijna).

Literatura podstawowa:

Hejnicka-Bezwińska T. (2008). Pedagogika ogólna. Warszawa: WAiP.

Jaworska T., Leppert R. (red.) (1996 i nast.). Wprowadzenie do pedagogiki Kraków: IMPULS.

Kron F.W. (2012). Pedagogika. Kluczowe zagadnienia. Podręcznik akademicki. Sopot: GWP.

Kwieciński Z., Śliwerski B. (red.) (2019). Pedagogika. Podręcznik akademicki. Warszawa: WN PWN (rozdziały 1 i 2).

Śliwerski B (red.) (2006). Pedagogika. Tom 1: Podstawy nauk o wychowaniu. Gdańsk: GWP.

Teoria wychowania:

1. Orientacje badawcze w teorii wychowania.
2. Podejście systemowe w myśleniu o wychowaniu.
3. Wychowanie – jego rozumienie i możliwe modele
4. Współczesny spór o wychowanie i jego granice.

Literatura podstawowa:

Callo Ch. (2006). Modele wychowania. W: Pedagogika. Podstawy nauk o wychowaniu, B. Śliwerski (red.), t. 1. Gdańsk: GWP.

Kubiak-Szyborska E., Zając D. (2013). Wychowanie. W kręgu pytań, Bydgoszcz: Wydawnictwo Edukacyjne WERS (r. 1, 2, 4).

Nowak M. (2008). Teorie i koncepcje wychowania. Warszawa: WAiP (r. 1, 3, 4).

Śliwerski B. (2003 i nast.). Cztery orientacje badawcze w teoriach wychowania. W: Pedagogika. Podręcznik akademicki, Z. Kwieciński, B. Śliwerski (red.), t. 2, Warszawa: WN PWN.

Dydaktyka i pedeutologia:

1. Paradygmaty w dydaktyce. Typologia. Rama i klucz interpretacyjny.
2. Dydaktyczne modele badań.
3. Uczenie się. Istota i prawidłowości procesu. Różnorodność ujęć teoretycznych. Badanie uczenia się, jego uwarunkowań i efektów.
4. Dydaktyka między wiedzą potoczną a naukową. Niejednoznaczność pojęć i koncepcji.
5. Koncepcje kształcenia nauczycieli (koncepcja „refleksyjnej praktyki”, koncepcja „kształcenia poprzez praktykę”, humanistyczna koncepcja kształcenia nauczycieli
6. Profesjonalizm nauczyciela; podejścia, praktyka, przestrzeń rozwoju
7. Osobiste teorie nauczycieli jako łącznik między teorią naukową a praktyką
8. Rozwój zawodowy i tożsamość nauczycieli

Literatura podstawowa:

Gołębiak B. D., Zamorska B. (2014). Nowy profesjonalizm nauczycieli. Podejścia – praktyka- przestrzeń rozwoju. Wrocław: WN DSW.

Klus-Stańska D. (2018). Paradygmaty dydaktyki. Myśleć teorią o praktyce. Warszawa: WN PWN.

Klus-Stańska D. (2010). Dydaktyka wobec chaosu pojęć i zdarzeń. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.

Kwiatkowska H. (2008). Pedeutologia. Warszawa: WAIp.

Ledzińska M., Czarniawska E. (2011). Psychologia nauczania. Ujęcie poznawcze. Warszawa: WN PWN.

Filozofia edukacji:

1. Tradycja personalistyczna w filozofii edukacji w ujęciu historycznym: źródła, główne pojęcia, przedstawiciele i ich prace, próba oceny.
2. Postmodernistyczne i emancypacyjne inspiracje pedagogiki krytycznej – w stronę polityczności edukacji i rekonstrukcji sfery publicznej.
3. Główne zagadnienia współczesnej analitycznej filozofii edukacji: znaczenie analizy pojęć i naukowego obiektywizmu w podejściu do zjawisk edukacyjnych.
4. Człowiek, twórczość, przyszłość: socjalistyczny humanizm jako podstawowa orientacja polskiej filozofii edukacji w II połowie XX wieku.

Literatura podstawowa:

Giroux H., Witkowski L. (2010). Edukacja i sfera publiczna. Idee i doświadczenia pedagogiki radykalnej. Kraków: Impuls.

Gutek G. L. (2003). Filozoficzne i ideologiczne podstawy edukacji. Gdańsk: GWP.

Olbrycht K. (2000). Prawda, dobro i piękno w wychowaniu człowieka jako osoby. Katowice: Wydawnictwo UŚ.

Siegel H. (2019). Myślenie krytyczne i indoktrynacja. Bydgoszcz: Wydawnictwo UKW.

Suchodolski B. (1983). Wychowanie i strategia życia. Warszawa: WSiP.

Andragogika:

1. Teorie uczenia się ludzi dorosłych.
2. Edukacja dorosłych w świetle różnic międzypokoleniowych.
3. Lifelong learning jako problem badawczy andragogiki.
4. Edukacja dorosłych w perspektywie wyzwań XXI wieku (m.in. gospodarki 4.0 i społeczeństwa 5.0).

Literatura podstawowa:

Harari Y.N. (2020). 21 lekcji na XXI wiek. Kraków: Wydawnictwo Literackie.

Malewski M. (2010). Od nauczania do uczenia się. O paradygmatycznej zmianie w andragogice. Wrocław: Wydawnictwo DSW

Rogozińska-Pawelczyk A. (red.) (2014). Pokolenia na rynku pracy. Łódź: Wydawnictwo UŁ.

Solarczyk-Ambrozik E. (red.) (2013). Całozyciowe uczenie się jako wyzwanie dla teorii i praktyki edukacyjnej. Poznań: Wydawnictwo UAM.

Solarczyk-Ambrozik E. (red.) (2016). Lifelong learning for labour market needs. Poznań: Wydawnictwo UAM.

Tomaszewska R. (red.) (2019). Sekrety organizacji. Barwy codzienności. Bydgoszcz: Wydawnictwo UKW.

Tomaszewska R. (red.) (2020). Praca o karierę w warunkach nowego milenium. Implikacje dla edukacji. Bydgoszcz: Wydawnictwo UKW.

Zakres zagadnień i literatury podstawowej ustaliła Komisja Egzaminacyjna powołana przez Radę Dziedziny Nauk Społecznych UKW w składzie:

- dr hab. Helena Ostrowicka, prof. uczelni – przewodnicząca
- prof. dr hab. Ewa Filipiak
- prof. dr hab. Ryszard Gerlach
- prof. dr hab. Roman Leppert
- dr hab. Piotr Kostyło, prof. uczelni.